

Hvidbog for Natura 2000-handleplanen for N133 Gribskov, Esum Sø, Esum Å og Snævret Skov

FREDENSBORG
KOMMUNE

Gribskov
Kommune

HELSINGØR
KOMMUNE

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

HILLERØD
KOMMUNE

Indhold

1. Indledning.....	2
2. Liste med indkomne høringssvar	3
3. Indkomne høringssvar og myndighedsfordeling.....	3
4. Myndighedernes bemærkninger til uddrag af høringssvar	5
5. Myndighedernes egne redaktionelle tilpasninger	10
6. Bilag med kopi af høringssvar	12

1. Indledning

Natura 2000-handleplanen beskriver indsatser, som skal sikre og forbedre vilkårene for de arter og naturtyper, der er udpeget i Natura 2000-området. Natura 2000-handleplanen er en sammenskrivning af de kommunale Natura 2000-handleplaner og Natura 2000-skovhandleplanerne udarbejdet af Miljøstyrelsen.

Denne hvidbog indeholder bemærkninger fra Miljøstyrelsen samt Fredensborg, Gribskov, Helsingør og Hillerød Kommuner til de indkomne høringssvar.

Natura 2000-handleplanen har været i høring i perioden 3. marts til 28. april 2024.

Der er i høringsperioden indkommet **4** høringssvar.

I hvidbogen er en oversigt over indkomne høringssvar og hvilke myndigheder, der har bemærket på hvilke dele af høringssvarene. Endvidere præsenteres uddrag af de enkelte høringssvar med myndighedernes bemærkninger. Bemærkninger, der medfører ændringer i handleplanen er ligeledes markeret.

De indsendte høringssvar fremgår af bilag.

2. Liste med indkomne høringssvar

Nedenstående liste viser indkomne høringssvar til den samlede Natura 2000-handleplan.

Offentlige myndigheder
Miljøstyrelsen
Foreninger/organisationer
Danmarks Naturfredningsforening, Gribskov
Danmarks Naturfredningsforening, Hillerød
Dansk Ornitologisk Forening, Nordsjælland

3. Indkomne høringssvar og myndighedsfordeling

Nedenstående liste viser uddrag af høringssvar og det er markeret med x hvilke/hvilken myndighed, der kommer med bemærkning til høringssvaret. Handleplanmyndighederne er forkortet som følger:

Miljøstyrelsen (MST), Fredensborg Kommune (FK), Gribskov Kommune (GK), Helsingør Kommune (HEK), og Hillerød Kommune (HIK).

Høringssvar og afsender	MST	FK	GK	HEK	HIK
Miljøstyrelsen bemærker, at der mangler redegørelse for gennemførelse af indsatsen skovnaturtypebevarende drift og pleje på ikke-fredskovspligtige arealer.			X	X	X
Miljøstyrelsen bemærker, at der skal redegøres for, hvordan kommunerne har været særligt opmærksomme på plettet rørvagtel.					X
Miljøstyrelsen bemærker, at indsats om "Igangværende projekter og indsatser, der relaterer til gennemførelse af tidligere Natura 2000-planer, afsluttes" ikke er adresseret i afsnittet om behov for indsatser, og derfor skal tilføjes.		X	X	X	X
Miljøstyrelsen bemærker, at indsats om "gennemførte indsatser i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats" ikke er adresseret i afsnittet om behov for indsatser, og derfor skal tilføjes.		X	X	X	X
Miljøstyrelsen gør opmærksom på, at der i tabel 5a er en indsats under Hillerød kommune der hedder "Indsats hedearealer?". Det er uklart hvad der menes med denne indsats, så den bør gøres mere tydelig.					X
DN Gribskov ønsker, at private lodsejere opfordres til at være opmærksomme og tage initiativ til at udrydde invasive arter, så snart de opdages. I områder af den statslige del af Gribskov findes bestande af invasive canadisk gyldenris og sildig gyldenris. Udryddelse af disse arter bør også være i fokus på de private arealer, såfremt de forefindes der.	X		X		
DN Gribskov finder det overordentlig vigtigt, at der iværksættes aktiviteter for den nyopdagede bestand af bilag IV-arten odder i Natura 2000-området. Da private lodsejere langs Esrum sø og Esrum å kan spille en væsentlig rolle for beskyttelse og udbedring af levesteder for odder, opfordres Gribskov og Helsingør kommune sammen med lodsejere til at			X	X	

holde dette for øje mhp. at sikre odderfristeder og minimal forstyrrelse.					
DN Hillerød bemærker, at planudkastet er så kortfattet, at det ikke fremgår hvilke konkrete plejeindsatser, som vil blive udført endsige, hvor de konkret forventes implementeret. Det er derfor ikke muligt at vurdere, om planen vil medføre det, den skal: At sikre at disse naturtyper bevarer eller opnår gunstig bevaringsstatus. DN Hillerød efterlyser derfor en mere konkret, grundig og brugervenlig handleplan.	X				
DN Hillerød bemærker, en prioritering i handleplanen er bekæmpelse af invasive arter, som dog stort set ikke understøttes af beskrivelse af konkrete indsatser. Heller ikke i den forgangne plejeperiode for 2017-2022 har der været iøjnefaldende handlinger på dette område.	X		X		
DN Hillerød er bekymret for den øgede benyttelse af Natura 2000-området til et voksende omfang af friluftaktiviteter. Vi finder det derfor positivt, at der i oplægget til handleplanen – dog uden nærmere beskrivelse - lægges op til at videreføre arbejdet med at definere behovet for og især at udlægge forstyrrelsesfrie zoner.	X				
DOF Nordsjælland bemærker, at det ikke kun er interessant, om en indsats er gennemført eller ej, men nok så meget, om indsatsen har fået det forventede resultat. Dette kræver en tilstrækkelig detaljeringsgrad i NOVANA-overvågningen.	X				
DOF Nordsjælland bemærker, at det er glædeligt, men også en nødvendighed i forhold til Natura 200-planlægningen, at Hillerød Kommune alligevel fastholder sin støtte til kommunens grønne råd.					X
DOF Nordsjælland bemærker, at det er mindre heldigt, at Miljøstyrelsen åbenbart ikke har samme forpligtelse over for interessenterne på lokalt niveau.	X				
DOF Nordsjælland finder det problematisk, at planens lave detaljeringsgrad gør det vanskeligt at vurdere, om der kan være tale om modstridende naturinteresser, jf. Natura 2000-planen.	X				
DOF Nordsjælland bemærker, at detaljeringsgraden i handleplanen ikke tilstrækkelig til, at man kan foretage en konkret vurdering af indsatsen.	X	X	X	X	X
DOF Nordsjælland bemærker, at Fredensborg Kommunes indsatser med fordel kunne være beskrevet nærmere i handleplanen.	X	X	X	X	X
DOF Nordsjælland bemærker, at omfanget af Hillerød Kommunes indsatser er så vidt det kan vurderes ud fra det foreliggende formentlig prisværdigt. Men uden en nærmere beskrivelse af indsatsernes beliggenhed, er det ikke muligt at vurdere konkret. Ifølge MiljøGis er der mange muligheder, og man bliver derfor heller ikke klogere af kommunens prioritering.	X	X	X	X	X
DOF Nordsjælland bemærker af Miljøstyrelsens indsatser består af en række landsdækkende	X				

indsatser, som siger meget lidt om Miljøstyrelsens konkrete indsats i Natura 2000-område N133. Det privatejede fredskovpligtige areal inden for Natura2000 område 133 er begrænset. Set i relation hertil er Miljøstyrelsens indsats, som den fremgår af tabel 6b side 12, formentlig ikke ubetydelig. Men igen er det ikke muligt at vurdere konkret.					
--	--	--	--	--	--

4. Myndighedernes bemærkninger til uddrag af høringssvar

Myndighederne angiver her bemærkninger til de indkomne høringssvar. Det er den myndighed, som er ansvarlig for de respektive arealer og arter i Natura 2000-området, som kommer med bemærkning.

Det angives i svaret, hvis det fører til ændringer i Natura 2000-handleplanen. Dette er markeret med fed skrift under myndighedernes bemærkninger.

I nedenstående skema er handleplanmyndighederne er forkortet som følger: Miljøstyrelsen (MST), Fredensborg Kommune (FK), Gribskov Kommune (GK), Helsingør Kommune (HEK), og Hillerød Kommune (HIK).

Uddrag af høringssvar	Bemærkninger
Miljøstyrelsen bemærker, at der mangler redegørelse for gennemførelse af indsatsen skovnaturtypebevarende drift og pleje på ikke-fredskovspligtige arealer.	GK: <i>Kommunen har besigtiget de skovbevoksede ikke-fredskovspligtige arealer (elle- og askeskove) i 2020 og vurderet, at der for så vidt angår sammensætning af træarter og aldersfordeling for bevoksningerne, ikke var behov for indsatser i den sammenhæng. Redegørelsen fremgår af handleplanens afsnit 3.1. Kommunen har noteret sig, at Miljøstyrelsen i 2018 har registreret forekomst af invasive arter (sildig gyldenris) med en dækningsgrad på 10-25% på skovbevoksede ikke-fredskovspligtige arealer (elle- og askeskove). Det betyder, at redegørelsen i afsnit 3.1 ændres således at indsatsen præciseres og teksten vedr. invasive arter slettes.</i> <i>Gribskov Kommune har som konsekvens planlagt en indsats for at fjerne invasive arter på skovbevoksede ikke-fredskovspligtige arealer, hvilket fremgår af handleplanens tabel 6b.</i> HEK og HIK: <i>Kommunerne har ikke gennemført indsatser på ikke-fredskovspligtige arealer i den foregående planperiode. Denne tekst tilføjes i handleplanens afsnit 3.1 under tabel 2.</i>
Miljøstyrelsen bemærker, at der skal redegøres for, hvordan kommunerne har været særligt opmærksomme på plettet rørvagtel.	HIK: <i>Hillerød Kommune bemærker, at Naturstyrelsen efter aftale med Dansk Tennis Fond, der er ejer af arealet med plettet rørvagtel, drifter arealet som deres eget. Det konkrete plejetiltag er kreaturgræsning, for at holde arealet lysåbent. Naturstyrelsen er selv ejer, af den resterende del af arealet hvor plettet rørvagtel er registreret i 2011, og hvor plejen er den samme. Denne tekst tilføjes i handleplanens afsnit 3.1 under tabel 4.</i>

Miljøstyrelsen bemærker, at indsats om "Igangværende projekter og indsatser, der relaterer til gennemførsel af tidligere Natura 2000-planer, afsluttes" ikke er adresseret i afsnittet om behov for indsatser, og derfor skal tilføjes.	GK: <i>Gribskov Kommune har i forrige planperiode gennemført og afsluttet en ekspertundersøgelse som opfølgning på gennemførte aktiviteter i den første planperiode vedr. Dragon-LIFE projektet. Dette fremgår af redegørelsens afsnit 3.1. Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer.</i> HIK: <i>Indsatsen 'Rydning af vedplanter i vandhuller' er en opfølgende indsats ift. Dragon-LIFE projektet. Der tilføjes en forklarende tekst herom til tabel 1.</i> FK og HEK: <i>Kommunerne har ikke igangværende projekter og/eller indsatser, der relaterer til gennemførsel af tidligere Natura 2000-planer, som skal afsluttes i denne planperiode. Denne tekst tilføjes handleplanen under tabel 6.</i>
Miljøstyrelsen bemærker, at indsats om "gennemførte indsatser i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats" ikke er adresseret i afsnittet om behov for indsatser, og derfor skal tilføjes.	FK, GK og HEK: <i>Fredensborg, Gribskov og Helsingør Kommuner har ikke udført rydninger, genrydninger eller andre direkte arealbaserede indsatser i første og anden planperiode, der skal vedligeholdes i tredje planperiode. Denne tekst tilføjes handleplanen under tabel 6.</i> HIK: <i>Kommunen medgiver, at dette ikke er uddybet i handleplanens afsnit 4. Generelt er indsatser i Hillerød Kommune som afgræsning og genrydning af opvækst vedligeholdende indsatser. Teksten tilføjes under tabel 6 i handleplanen.</i>
Miljøstyrelsen gør opmærksom på, at der i tabel 5a er en indsats under Hillerød kommune der hedder "Indsats hedearealer?". Det er uklart hvad der menes med denne indsats, så den bør gøres mere tydelig.	HIK: <i>Hillerød Kommune bemærker, at arealet i første planperiode blev afgræsset med får ligesom der blev trukket opvækst op. I anden planperiode har Danmarks Naturfond helårsgræsset med hhv. heste og kreaturer og trukket opvækst op i den centrale del af Gadevang Mose herunder på hedearealet. Hillerød Kommune vil forfølge fortsat græsning og optræk af opvækst. Den pågældende indsats ændres til 'Afgræsning og optræk af uønsket opvækst på tør hede' i tabel 5a.</i>
DN Gribskov ønsker, at private lodsejere opfordres til at være opmærksomme og tage initiativ til at udrydde invasive arter, så snart de opdages. I områder af den statslige del af Gribskov findes bestande af invasive canadisk gyldenris og sildig gyldenris. Udryddelse af disse arter bør også være i fokus på de private arealer, såfremt de forefindes der. DN Hillerød bemærker desuden, at en prioritering i handleplanen er bekæmpelse af invasive arter, som dog	MST og kommunerne: <i>I Natura 2000-handleplanen er reduktion af invasive arter en påkrævet indsats ved en registreret dækning på mere end 10% af et kortlagt areal. I N133 gør det sig gældende på et areal beliggende i Gribskov Kommune.</i> <i>Som følge af Det Udvidede Totalbalanceprincip, er der blevet tildelt virkemidler til Kommunerne til bl.a. reduktion af invasive arter (dækning > 10%). Det lægges til grund, at indsatsen i videst muligt omfang gennemføres ved frivillige aftaler.</i>

stort set ikke understøttes af beskrivelse af konkrete indsatser. Heller ikke i den forgangne plejeperiode for 2017-2022 har der været iøjnefaldende handlinger på dette område	<i>Gribskov Kommune har planlagt indsatser for fjernelse af invasive arter på skovbevoksede ikke-fredskovspligtige arealer, hvilket fremgår af handleplanens tabel 6b.</i> <i>Indsatser på statens arealer fremgår af Naturstyrelsens Natura 2000-plejeplaner, som findes her: https://naturstyrelsen.dk/vildere-natur/planer-for-naturen/natura2000-plejeplaner. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen.</i>
DN Gribskov finder det overordentlig vigtigt, at der iværksættes aktiviteter for den nyopdagede bestand af bilag IV-arten odder i Natura 2000-området. Da private lodsejere langs Esrum sø og Esrum å kan spille en væsentlig rolle for beskyttelse og udbedring af leveforhold for odder, opfordres Gribskov og Helsingør kommune sammen med lodsejere til at holde dette for øje mhp. at sikre odderfristeder og minimal forstyrrelse.	GK og HEK: <i>Gribskov og Helsingør kommuner vil i forbindelse med de kommunale myndighedsopgaver tage de nødvendige hensyn til levesteder (yngle- og rasteområder) for bilag IV-arten odder i de områder, hvor arten er, eller fremadrettet bliver konstateret. Kommunerne er bekendt med den tekniske rapport "Vejbarrierer for odder i Nordsjælland", og følger i muligt omfang, rapportens anbefalinger. Gribskov og Hillerød kommuner har f.eks. etableret en odderbro under en vejbro over Pøle Å.</i> Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer.
DN Hillerød bemærker, at planudkastet er så kortfattet, at det ikke fremgår hvilke konkrete plejeindsatser, som vil blive udført endsige, hvor de konkret forventes implementeret. Det er derfor ikke muligt at vurdere, om planen vil medføre det, den skal: At sikre at disse naturtyper bevarer eller opnår gunstig bevaringsstatus. DN Hillerød efterlyser derfor en mere konkret, grundig og brugervenlig handleplan.	MST: <i>Miljøstyrelsen oplyser, at Natura 2000-handleplanen er et redskab for en forventningsafstemning med organisationer og lodsejere, således at handleplanmyndighederne har plads til dialog og lokal inddragelse, der primært vil være forbundet med de konkrete projekter, der skal udmønte Natura 2000-planen og strække sig over hele planperioden. Handleplanen for N133 må således ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanerne. Det forudsættes at handleplanerne hovedsageligt gennemføres ved frivillighed.</i> <i>Når Natura 2000-planerne skal føres ud i livet, indgår handleplanmyndighederne i dialog med de lokale lodsejere om den konkrete lokalisering af et projekt samt brug af forvaltningsmetoder og virkemidler. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen.</i>
DN Hillerød er bekymret for den øgede benyttelse af Natura 2000-området til et voksende omfang af friluftaktiviteter. Vi finder det derfor positivt, at der i oplægget til handleplanen – dog uden nærmere beskrivelse - lægges op til at videreføre arbejdet med at definere behovet for og især at udlægge forstyrrelsesfrie zoner.	MST: <i>Miljøstyrelsen har noteret sig synspunktet og kan oplyse, at bestemmelser omkring færdselsrestriktioner ikke reguleres via Natura 2000-planlægningen, men via bestemmelserne i Bekendtgørelse af lov om jagt og vildtforvaltning. Miljøstyrelsen reviderer løbende bestemmelserne for vildtreservater med henblik på at forbedre beskyttelsen af bl.a. fugle i forhold til forstyrrelser.</i> <i>Offentlighedens adgang til naturen reguleres i øvrigt af naturbeskyttelseslovens kapitel 4 samt adgangs-bekendtgørelsen. Vejledning om adgangsreglerne kan ses på</i>

	Miljøstyrelsens hjemmeside: https://mst.dk/borger/natur-og-fritid/regler-for-faerdsel-i-naturen/hvor-maa-jeg-faerdes/vejledning. Myndighederne skal desuden sikre en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget bl.a. ved at vurdere planer og projekter i henhold til de regler, der fremgår af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Det pågældende høringssvar giver ikke anledning til ændring af Natura 2000-handleplanen.
DOF Nordsjælland bemærker, at det ikke kun er interessant, om en indsats er gennemført eller ej, men nok så meget, om indsatsen har fået det forventede resultat. Dette kræver en tilstrækkelig detaljeringsgrad i NOVANA-overvågningen.	MST: Datamaterialet til udarbejdelse af Natura 2000-handleplanerne fremgår af Basisanalysen og Natura 2000-planen. Dette høringssvar falder uden for høringen af denne handleplan. Miljøstyrelsen vurderer, at data samlet set er tilstrækkelige til at basere en planlægning på. Der kan findes andre data om arter og fugle i Natura 2000-områderne end data fra NOVANA. Miljøstyrelsen har valgt ikke at inddrage disse i data basisanalyserne, da det er vurderet, at data ikke er tilstrækkeligt ensartede eller kvalitetssikrede. Hvis der for konkrete arealer skal indgås aftaler eller træffes afgørelser, skal der foretages en konkret vurdering. Her vil mange øvrige data med fordel kunne indgå. Det oplyses desuden, at myndighederne skal sikre en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget bl.a. ved at vurdere planer og projekter i henhold til de regler, der fremgår af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen.
DOF Nordsjælland bemærker, at det er glædeligt, men også en nødvendighed i forhold til Natura 2000-planlægningen, at Hillerød Kommune alligevel fastholder sin støtte til kommunens grønne råd.	HIK: Kommunen har noteret sig bemærkningen og tager den til efterretning. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen.
DOF Nordsjælland bemærker, at det er mindre heldigt, at Miljøstyrelsen åbenbart ikke har samme forpligtelse over for interessenterne på lokalt niveau.	MST: Miljøstyrelsen har noteret sig DOF Nordsjællands synspunkt. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen.
DOF Nordsjælland finder det problematisk, at planens lave detaljeringsgrad gør det vanskeligt at vurdere, om der kan være tale om modstridende naturinteresser, jf. Natura 2000-planen.	MST: I Natura 2000-planen for N139 er der gennemført en konkret afvejning og prioritering af fugle, arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget, hvis der vurderes at være potentiale for en modstridende naturinteresse i forbindelse med opfyldelse af målsætningen om gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper eller målsætningen om at sikre den nationale bestand af fugle. Denne prioritering fremgår af Natura 2000-planens afsnit om modstridende naturinteresser.

	Myndighederne skal tage udgangspunkt i denne prioritering for det enkelte Natura 2000-område i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning, hvormed der sikres en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget. Dette gælder også ved gennemførelse af konkrete projekter/plejetiltag som følge af handleplanen. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen.
DOF Nordsjælland bemærker, at detaljeringsgraden i handleplanen ikke tilstrækkelig til, at man kan foretage en konkret vurdering af indsatsen. DOF Nordsjælland bemærker, at Fredensborg Kommunes indsatser med fordel kunne være beskrevet nærmere i handleplanen. DOF Nordsjælland bemærker, at omfanget af Hillerød Kommunes indsatser er så vidt det kan vurderes ud fra det foreliggende formentlig prisværdigt. Men uden en nærmere beskrivelse af indsatsernes beliggenhed, er det ikke muligt at vurdere konkret. Ifølge MiljøGis er der mange muligheder, og man bliver derfor heller ikke klogere af kommunens prioritering.	MST og kommunerne: <i>Natura 2000-handleplaner er et redskab for en forventningsafstemning med organisationer og lodsejere, således at handleplanmyndighederne har plads til dialog og lokal inddragelse, der primært vil være forbundet med de konkrete projekter, der skal udmønte Natura 2000-planen og strække sig over hele planperioden. Handleplanerne må således ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanerne.</i> <i>Når Natura 2000-planerne skal føres ud i livet, indgår handleplanmyndighederne i dialog med de lokale lodsejere om den konkrete lokalisering af et projekt samt brug af forvaltningsmetoder og virkemidler. Det sætter således grænser for, hvor præcise handleplanerne kan være. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen.</i>
DOF Nordsjælland bemærker af Miljøstyrelsens indsatser består af en række landsdækkende indsatser, som siger meget lidt om Miljøstyrelsens konkrete indsats i Natura 2000-område N133. Det privatejede fredskovpligtige areal inden for Natura 2000-område 133 er begrænset. Set i relation hertil er Miljøstyrelsens indsats, som den fremgår af tabel 6b side 12, formentlig ikke ubetydelig. Men igen er det ikke muligt at vurdere konkret.	MST: <i>Det er korrekt, at handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Det skal dog understreges, at handleplanen ikke må foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen jfr. lovgrundlaget.</i> <i>Miljøstyrelsen er handleplanmyndighed på skovbevoksede, fredskovspligtige arealer og MST's opgørelse af behov for indsats i N133 fremgår af handleplanens afsnit 4. Det er værd at bemærke, at størstedelen af dette Natura 2000-område er statsejet og forvaltes af Naturstyrelsen. Indsatser på statens arealer fremgår af Naturstyrelsens Natura 2000-plejeplaner, som findes her: https://naturstyrelsen.dk/vildere-natur/planer-for-naturen/natura2000-plejeplaner.</i> Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen.

5. Myndighedernes egne redaktionelle tilpasninger

Gribskov Kommune

Tabel 6, side 13: Der mangler en * i forklaringsteksten under tabellen.

Tabel 7: Behov for indsatser for arter udover indsatser for naturtyper. Tabellen viser kun indsatser for arter på lysåbne naturtyper og skovnaturtyper uden fredskovspligt*

Forventede indsatser	Skøn over behov		
	Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Gribskov Kommune			
Dialog med lodsejere mhp forbedring af levesteder for stor kærguldsmed og stor vandsalamander, herunder rydning af opvækst i og omkring søer/vandhuller og græsning omkring søer/vandhuller	0 stk.	Op til 3 stk.	Op til 3 stk.**
Hillerød Kommune			
Restaurering af vandhuller. Undersøge behov for fortsat at sikre levesteder for stor vandsalamander, fx ved rydning omkring vandhuller, og/eller oprensning.	0 stk.	Op til 9 stk.	Op til 9 stk.

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne planer for forvaltningsindsatser. Se resumé af plan for forvaltningsindsatser i bilag 1.

** Den ene af søerne er kortlagt som søbred med småarter (3130) og fremgår ligeledes af tabel 5a.

Tabel 8, side 17. Der er tale om 3 adskilte initiativer, ikke 2.

- 1) Hegning og rydning for at sikre lysåbne naturtyper
- 2) Sikring af skovnatur,
- 3) Græsningstryk og plejemetoder (græsning, afbrænding, afskrælning mv.)

Tabel 8. Forventet plan for interessentinddragelse

Projekt navn	Initiativ	Tidsplan	Myndighed
Drøfte handleplanen i Det Grønne Dialogforum	Kommunen afholder 4 årlige møder	Hele Planperioden	Gribskov
Dialog med relevante lodsejere, grundejerforeninger, landboforeninger mv.	Dialog om: 1) Hegning og rydning for at sikre lysåbne naturtyper 2) Sikring af skovnatur, græsningstryk og plejemetoder (græsning, afbrænding, afskrælning mv.)	Hele planperioden	Gribskov
Samarbejde med	Efter behov etableres samarbejde	Hele planperioden	Gribskov

Fredensborg Kommune:

Tabel 2, side 8. Der tilføjes følgende til tabellen:

Rydning og forberedelse til afgræsning, Privatejet 0,65 ha.

Miljøstyrelsen:

Teksthenvisning	Korrekturrettelse
For- og bagside	Miljøstyrelsens logo fjernet fra for- og bagside Esrum Å tilføjet i navnet på Natura 2000-området: Gribskov, Esrum Sø, Esrum Å og Snævret Skov.
Afsnit 2.1. Den lovmæssige ramme. Udgivelsesdato for naturbeskyttelsesloven	(lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 2. oktober 2022) opdateres til korrekt dato (lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 4. oktober 2022)
Afsnit 7. Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse. I teksten neden for tabel 6 tilføjes tekst.	Myndighederne ændrer sætning i afsnit 7 fra ”Projekterne gennemføres ved frivillige aftaler...” til ”Projekterne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler...”. Dette gøres, for at understrege myndighedernes handlepligt.

6. Bilag med kopi af høringssvar

Opsummering af indsendte oplysninger

Nedenfor vises de oplysninger, som er blevet indsendt:

Afgiv høringssvar

Afsender af høringssvar	Miljøstyrelsen
Afsenders e-mailadresse	E1
Afsenders telefonnummer	
Interessenttype	Statslig myndighed
Tilføj kontaktperson	✓
Kontaktpersons navn	P1
Kontaktpersons e-mailadresse	E1
Kontaktpersons telefonnummer	T1
Vælg område	N133 - Gribskov, Esrum Sø, Esrum Å og Snævret Skov
Skriv høringssvar	Hermed Miljøstyrelsens høringssvar til N133.
Vedhæft dokumenter og/eller billeder	Miljøstyrelsens Høringssvar til Natura 2000-handleplan 2022-2027 3. generation N133 Gribskov Esrum Sø Esrum Å og Snævret Skov.pdf

Indsendt 14-04-2024 15:50. Kvitteringsnummer UY-4CR-QA-BF5.

[Privatliv og vilkår](#)

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Fredensborg Kommune, Gribskov Kommune, Helsingør Kommune og Hillerød Kommune

Arter og Naturbeskyttelse
J.nr. 2024-16695
Den 14. april 2024

Høringssvar fra Miljøstyrelsen i forbindelse med offentlig høring af Natura 2000-handleplan Gribskov, Esrum Sø, Esrum Å og Snævret Skov N133

Miljøstyrelsen sender hermed høringssvar til forslaget til Natura 2000-handleplanen og har følgende bemærkninger til den.

Høringssvaret indeholder bemærkninger til følgende emner

- Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode
- Behov for indsatser

Bemærkninger

Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode

Miljøstyrelsen bemærker, at flere planlagte indsatser i Natura 2000-planen for planperioden 2016-21 ikke er adresseret i redegørelsen for gennemførelse af indsatser i sidste planperiode, jf. bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner § 2, stk. 4. Følgende indsatser mangler redegørelse og skal derfor tilføjes afsnittet herom i Natura 2000-handleplanen:

- Skovnaturtypebevarende drift og pleje på ikke-fredskovspligtige arealer

Desuden skal der redegøres for, hvordan kommunerne har været særligt opmærksomme på plettet rørvagtel.

Behov for indsatser

Miljøstyrelsen bemærker, at planlagte indsatser i Natura 2000-planen for nyeste planperiode 2022-27 ikke er adresseret i afsnittet om behov for indsatser, jf. miljømålslovens § 46 a. Følgende indsatser fremgår ikke af afsnittet og skal derfor tydeliggøres i afsnittet herom i Natura 2000-handleplanen:

- ”Igangværende projekter og indsatser, der relaterer til gennemførsel af tidligere Natura 2000-planer, afsluttes”
- ”Indsatser gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats”.

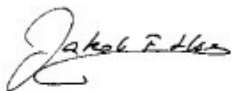
Det kan være, der ikke er nogle relevante indsatser jfr. ovenstående. I så fald noteres dette blot.

Miljøstyrelsen gør desuden opmærksom på, at der i tabel 5a er en indsats under Hillerød kommune der hedder "Indsats hedearealer?". Det er uklart hvad der menes med denne indsats, så den bør gøres mere tydelig.

Kommunen er velkommen til at kontakte Miljøstyrelsen, hvis styrelsens bemærkninger skulle give anledning til spørgsmål. Styrelsen indgår gerne i dialog om de afgivne bemærkninger. Ved spørgsmål kan kommunen kontakte afsender af denne mail, P2 E2 eller P3

E3 .

Med venlig hilsen

P4

Fagkoordinator chef for natur

Miljøstyrelsen
+45 72 54 40 00
mst@mst.dk

Opsummering af indsendte oplysninger

Nedenfor vises de oplysninger, som er blevet indsendt:

Afgiv høringssvar

Afsender af høringssvar	Danmarks Naturfredningsforening, Gribskov afdeling
Afsenders e-mailadresse	E1
Afsenders telefonnummer	
Interessenttype	Organisation, forening mv
Tilføj kontaktperson	✓
Kontaktpersons navn	P1
Kontaktpersons e-mailadresse	E2
Kontaktpersons telefonnummer	T1
Vælg område	N133 - Gribskov, Esrum Sø, Esrum Å og Snævret Skov
Skriv høringssvar	Høringssvar vedr. udkast til Handleplan Natura 2000-område nr. 133 Gribskov, Esrum Sø, Esrum Å og Snævret Skov. Handleplanen beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2027 - dog udgangen af 2033 for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer. DN Gribskov kan tiltræde handleplanens planer om mere lysåben natur, bekæmpelse af invasive arter, nye vandhuller samt restaurering af eksisterende bl.a som hjælp til den nordsjællandske bestand af løgfrø, som vigtige skridt i retning af bedre beskyttelse og udvikling af NATURA2000 områdets biodiversitet. Vi noterer at 3. generation af handleplaner har fokus på bekæmpelse af invasive arter. Her mener vi dog, at det er vigtigt at opfordre private lodsejere til at være meget opmærksomme og tage initiativ til at udrydde invasive arter, så snart de opdages. I områder af den statslige del af Gribskov findes bestande af invasive Canadisk gyldenris <i>Solidago canadensis</i>/Sildig gyldenris <i>Solidago gigantea</i>, og udryddelse af disse arter bør også være i fokus på de private arealer, såfremt de forefindes der. Ellers kan opgaven let blive uoverskuelig. Fsa. NATURA 2000 Bilag IV arten odder er en Nordsjællandsk bestand blevet konstateret i 2021 og fremefter, hvor vildtkamera har fanget odder i Ramløse å ved Arresø, og en odder blev trafikdræbt ved Rågeleje. Ligeledes blev en odder trafikdræbt ved Nivåen og her er sidenhen fundet fodspor.

Uanset at denne art af gode grunde ikke var udpegningsart for dette NATURA2000 område, finder vi det overordentlig vigtigt, at allerede nu iværksætte aktiviteter for at støtte op om denne nyopdagede bestand. DN henleder opmærksomheden på følgende rapport: ”, VEJBARRIERER FOR ODDER I NORDSJÆLLAND, Teknisk rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, AARHUS UNIVERSITET, Teknisk Rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, nr 264, 2023”. Rapporten er udarbejdet sammen med sekretariatet for Nationalpark Kongernes Nordsjælland, og er et udtryk for Nationalparkens prioritering af indsats for denne bestand af odder.

Det er måske mindre kendt, at Esrum Sø var et af de sidste levesteder for odder i Nordsjælland. Erhvervsfisker P2 nedlagde et par oddere i søen i 1960'erne, og der blev set spor af levende odder så sent som begyndelsen af 1970'erne i søens sydlige ende. I 1970'erne blev der også set spor af odder i Esrum Å ved Snævret Skov, hvilket tyder på, at den også kan have været tilstede i søens nordlige ende på dette tidspunkt. DCE vurderer tilsvarende i ovennævnte rapport, at Esrum Å og Sø kan være et vigtigt levested for odder.

Det må således vurderes, at Esrum Sø kan være et betydningsfuldt led i odderens genindvandring til dette område af Nordsjælland. Odderen kræver meget plads og uforstyrrede områder, både når den yngler og hviler. Vandfladen i Esrum Sø benyttes flittigt af lystfiskere og andre former for sejlads, og ca. $\frac{3}{4}$ del af søens bred er i dag påvirket af bebyggelse, ster og rekreative anlæg, f.eks. shelters. Kun den resterende nordøstlige $\frac{1}{4}$ del af bredden henligger i dag rimeligt uforstyrret fra landsiden. Og derfor må netop denne del af søen vurderes at kunne få særlig betydning for odderens genindvandring, jf. de nævnte habitatkrav.

Lokale i Dronningmølle området fortæller ligeledes, at for blot få årtier siden, så man odder i Esrum å. Denne å er ved atter at blive god for fisk og havørreder er igen begyndt at gå op og gyde i åen. Der er således igen ved at blive det nødvendige fødegrundlag for odder i Esrum å.

Da private lodsejere langs Esrum sø og Esrum å kan spille en væsentlig rolle for beskyttelse og udbedring af leveforhold for odder, skal vi opfordre til at Gribskov og Helsingør kommune sammen med lodsejere holder dette for øje mhp. at sikre odderfristeder og minimal forstyrrelse jf. anbefalingerne i 1989 rapporten fra

Miljøministeriets Skov- og Naturstyrelse "Bevar
Odderen- en håndbog i odderbeskyttelse.
Aksel Bo Madsen" samt Faglig rapport fra DMU
nr. 635, 2007, Håndbog om dyrearter på
habitatdirektivets bilag IV – til brug i
administration og planlægning. På sidstnævnte
håndbogs side 90 og fremefter findes bl.a. omtale
af, hvordan man lokalt etablerer
områder langs vandløb og søer, der kan fungere,
som fristeder for oddere, hvor et
odderfristed er et mindre område, som skånes
mest muligt, så odderen har gode
muligheder for at finde skjul. Ligeledes omtales i
de to håndbøger, hvordan man bør
undgå forstyrrelser af odderen herunder røorskær.
Endelig giver bogen "Odderen- en
succeshistorie i dansk naturforvaltning af Aksel
Bo Madsen, 2023" en opdateret viden om
odderens levestandard.

Mvh.

DN Gribskov

v/

P1

Vedhæft dokumenter og/eller billeder

Indsendt 26-04-2024 09:22. Kvitteringsnummer F8-4DD-SM-Q93.

[Privatliv og vilkår](#)

Høringssvar til udkast til Natura 2000 handleplan for N133: Gribskov, Esrum Sø og Snævret Skov. fra 2022-2027

DN Hillerød har læst oplægget til handleplanerne for Natura 2000 N 133 og har følgende kommentarer, som i særdeleshed knytter sig til Hillerød Kommunes initiativer i handleplanen:

Vi noterer os, at et generelle mål for handleplanen og de kommende indsatser, i overensstemmelse med den gældende EU og nationale lovgivning, er: *.. den samlede forekomst af naturtyper, arter og fugles levesteder i Natura 2000-området, uanset om de er kortlagt, skal være stabil eller i fremgang, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det...*, og at hovedformålet for tredje plejeplan frem til 2027 er at øge naturlige processer og dermed styrke naturens robusthed, men også at sikre og forbedre den eksisterende natur.

Ifølge oplægget vil Hillerød Kommune især prioritere plejeinitiativer af naturtyperne rigkær og kildevæld samt vandhuller, der er restaureret til gavn for stor vandsalamander. Alle tre naturtyper er forholdsvis rigt repræsenteret på de arealer, som Hillerød Kommune er ansvarlige for i forhold til handleplanen.

Planudkastet er imidlertid så kortfattet, at det ikke fremgår hvilke konkrete plejeindsatser, som vil blive udført endsige, hvor de konkret forventes implementeret. Det er derfor ikke muligt at vurdere, om planen vil medføre det, den skal: At sikre at disse naturtyper bevarer eller opnår gunstig bevaringsstatus.

Et tredje hovedområde i planen er bekæmpelse af invasive arter, som dog stort set ikke understøttes af beskrivelse af konkrete indsatser. Heller ikke i den forgangne plejeperiode for 2017-2022 har der været iøjnefaldende handlinger på dette område.

Vi har i mange år med en vis bekymring set på den øgede benyttelse af Natura 2000 området til et voksende omfang af friluftsfart, og vi har ved flere lejligheder efterlyst en bedre beskyttelse af ikke mindst truede fugle. Vi finder det derfor positivt, at der i oplægget til handleplanen – dog uden nærmere beskrivelse - lægges op til at videreføre arbejdet med at definere behovet for og især at udlægge forstyrrelsesfrie zoner.

Som læser af udkastet til handlingsplanen, oplever vi helt overordnet, at der er stor mangel på konkrete oplysninger, som kunne sikre tiltro til at planen formål bliver indfriet, og som

kunne kvalificere læserens indsigt og reaktionsmuligheder - og anvendelsen af de digitale kort er omstændigt og afhjælper ikke problemet. Vi efterlyser derfor en mere konkret, grundig og brugervenlig handleplan.

På vegne af DN Hillerød

P2

P3

Opsummering af indsendte oplysninger

Nedenfor vises de oplysninger, som er blevet indsendt:

Afgiv høringssvar

Afsender af høringssvar	DOF Nordsjælland
Afsenders e-mailadresse	E1
Afsenders telefonnummer	T1
Interessenttype	Organisation, forening mv
Tilføj kontaktperson	✓
Kontaktpersons navn	P1
Kontaktpersons e-mailadresse	E1
Kontaktpersons telefonnummer	T1
Vælg område	N133 - Gribskov, Esrum Sø, Esrum Å og Snævret Skov
Skriv høringssvar	Til: Miljøstyrelsen Vedhæftet fremsendes DOF Nordsjællands høringssvar til udkast til Natura2000 handleplan for N133 Gribskov, Esrum Sø, Esrum Å og Snævret Skov. Med venlig hilsen P1 DOF Nordsjælland
Vedhæft dokumenter og/eller billeder	Udkast til Natura2000 handleplan N133 - høringssvar DOF.pdf

Indsendt 21-03-2024 19:50. Kvitteringsnummer 7E-SSS-NY-3WA.

[Privatliv og vilkår](#)

DOF Nordsjælland

Lokalafdeling under Dansk Ornitologisk Forening

Til: Fredensborg Kommune, Gribskov Kommune, Helsingør Kommune, Hillerød Kommune og Miljøstyrelsen

Indsendt via: <https://mst.dk/erhverv/rig-natur/naturindsatser/natura-2000/natura-2000-planlaegning-2022-2027/sjaelland-nord-og-bornholm>

d. 21-03-2024

Vedrørende udkast til Natura 2000-handleplan for N133 Gribskov, Esrum Sø, Esrum Å og Snævret Skov

DOF Nordsjælland fremsender hermed følgende høringssvar:

Generelt finder foreningen det prisværdigt, at der i Natura2000 området sker en række indsatser i forhold til både lysåben natur og skovnatur. Selv om en overvejende del af disse indsatser ikke foretages specifikt af hensyn til udpegningsgrundlagets fuglearter, må der forventes en vis synergi i forhold til fuglelivet generelt samt i visse områder også i forhold til fuglearterne på udpegningsgrundlaget. I de lysåbne områder kan det f.eks. dreje sig om rødrygget tornskade og i forbindelse med søer måske isfugl.

DOF Nordsjælland bemærker, at det af handleplanen side 7 fremgår at, 'Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes'. I den forbindelse, skal vi understrege, at det efter vores opfattelse ikke kun er interessant, om en indsats er gennemført eller ej, men nok så meget, om indsatsen har fået det forventede resultat. Dette kræver en tilstrækkelig detaljeringsgrad i NOVANA overvågningen, jf. handleplanen side 10.

I handleplanen er detaljeringsgraden mht. de forskellige myndigheders indsatser generelt ikke ret høj og temmelig varierende, og der synes at være behov for en højere grad af standardisering af planmaterialet. Det er også et generelt problem i handleplanen, at det i langt de fleste tilfælde ikke er muligt med sikkerhed at identificere i hvilke områder, indsatserne vil finde sted. Man er i praksis henvist til et kvalificeret skøn ud fra kortet i planens bilag 2 og oplysningerne på MiljøGIS, hvor man så kan gætte på, at det måske er de områder med dårligst tilstandsvurdering, der vil komme i betragtning. Med andre ord er detaljeringsgraden i handleplanen ikke tilstrækkelig til, at man kan foretage en konkret vurdering af indsatsen.

Handleplanens lave detaljeringsgrad understreger vigtigheden af og giver samtidig en ekstra forpligtelse til, at kommunerne holder interessenterne orienteret om de planlagte indsatser via de grønne råd, således som det fremgår af tabel 8 side 16 i handleplanen. I denne forbindelse er det glædeligt, men også en nødvendighed i forhold til Natura2000 planlægningen, at Hillerød

Kommune alligevel fastholder sin støtte til kommunens grønne råd. Til gengæld er det mindre heldigt, at Miljøstyrelsen åbenbart ikke har samme forpligtelse overfor interessenterne på lokalt niveau.

DOF Nordsjælland er enig i, at handleplanen må anses som direkte forbundet med og nødvendig for Natura 2000-områdets forvaltning. Men det er problematisk, at planens lave detaljeringsgrad gør det vanskeligt at vurdere, om der kan være tale om modstridende naturinteresser, jf. Natura2000 planen side 22-23.

Som udgangspunkt skal indsatserne naturligvis være baseret på frivillige aftaler og dialog med lodsejerne. Men vi hæfter os samtidig ved, at det af side 11 i handleplanen fremgår, at 'hvor dette ikke er muligt, skal myndigheden påbyde en bestemt drift, hvis det er nødvendigt for opnåelse af målene i Natura 2000-planen eller for at forhindre forringelse og forstyrrelse'. Uanset lodsejerens holdning påhviler der således myndighederne en forpligtelse til, evt. via påbud, at opnå målene i Natura2000 planen.

Fredensborg Kommune: Kommunens indsatser kunne med fordel være beskrevet nærmere i planen, men fordi de er begrænset til 2 mindre søer og 1 lysåbent område (rigkær ved Kobæk Vig) er det i dette tilfælde faktisk muligt at finde frem til områderne via MiljøGIS. Desuden er det så heldigt, at rigkærets beliggenhed også fremgår af Helsingør kommunes kortbilag side 20.

Gribskov Kommune: På side 9 i handleplanen kommer kommunen med en detaljeret beskrivelse af konkrete indsatser. Dette prisværdige informationsniveau kunne tjene som inspiration for andre myndigheder.

Helsingør Kommune: Kommunens indsatsområder fremgår om ikke andet af kortbilaget side 20.

Hillerød Kommune: Omfanget af indsatser er så vidt det kan vurderes ud fra det foreliggende formentlig prisværdigt. Men uden en nærmere beskrivelse af indsatsernes beliggenhed, er det ikke muligt at vurdere konkret. Ifølge MiljøGis er der mange muligheder, og man bliver derfor heller ikke klogere af kommunens prioritering på side 15.

Miljøstyrelsen: Styrelsens indsatser (side 9-10 gentaget side 15-16) består tilsyneladende overvejende af en række landsdækkende indsatser, som man tydeligvis har kopieret over i den aktuelle plan. Styrelsens indsatser på landsplan er utvivlsomt prisværdige, men det siger meget lidt om Miljøstyrelsens konkrete indsats i Natura2000 område N133. Inddragelse af beskrivelser af indsatser på nationalt niveau i den enkelte handleplan bidrager efter vores opfattelse først og fremmest til planmaterialets uoverskuelighed. Det privatejede fredskovpligtige areal indenfor Natura2000 område 133 er begrænset. Set i relation hertil er Miljøstyrelsens indsats, som den fremgår af tabel 6b side 12, formentlig ikke ubetydelig. Men igen er det ikke muligt at vurdere konkret.

Afslutningsvis: Natura2000 handleplanen indeholder med stor sandsynlighed en række gode tiltag, og effekten på fuglelivet og især på udpegningsgrundlagets fuglearter er formentlig

overvejende positiv. Men det er ikke muligt at vurdere nærmere ud fra det foreliggende materiale, og det er heller ikke muligt at vurdere, om der kunne være tale om modstridende naturinteresser.

Med venlig hilsen

P2

DOF Nordsjælland, Bestyrelsen og
Naturpolitisk udvalg
DOFs repræsentant i Gribskov Kommune

P3

DOF Nordsjælland
Naturpolitisk udvalg
DOFs repræsentant i Helsingør Kommune

P4

DOF Nordsjælland
Naturpolitisk udvalg
DOFs repræsentant i Hillerød Kommune

P1

DOF Nordsjælland
Naturpolitisk udvalg
DOFs repræsentant i Fredensborg Kommune